

Виши монетарни званичници обично говоре у шифрама. Тако да када је Бен Бернанке, директор Федералних резерви недавно говорио о Азији, међународним неравнотежама и финансијској кризи, кинеску скандалозну валутну политику није посебно критиковао.

Али није ни морао – сви су схватили поруку. Лоше понашање Кине представља растућу претњу остатку светске економије. Једино питање које се сада поставља јесте шта ће свет – и посебно Сједињене Државе – учинити поводом тога.

Мало појашњење: вредност кинеске валуте, за разлику од, рецимо, вредности британске фунте, није одређена понудом и потражњом. Уместо тога, кинеске власти јачају њену вредност купујући или продајући своју валуту на страним тржиштима валута – а ту политику им омогућава ограничење приватним инвеститорима да свој новац уносе или износе из земље.

Нема ничег неминовно лошег у таквој политици, нарочито у земљи која је и даље сиромашна и чији финансијски систем би лако могао да буде дестабилисан неконтролисаним протоком „врућег“ новца. Заправо, систем је добро послужио Кини током азијске финансијске кризе крајем деведесетих. Суштинско питање је, међутим, да ли је циљана вредност јуана разумна.

Отприлике до 2001, могло би се тврдити да јесте: кинеска трговинска позиција није била претерано неуравнотежена. Од тада па наовамо, међутим, политика којом се фиксира однос јуана и долара делује све чудније. За почетак, долар је изгубио на вредности, нарочито у односу на евро, па тиме што јуан држе фиксираним за долар, кинески званичници заправо девалвирају своју валуту у односу на све друге. Истовремено, продуктивност у кинеским извозним гранама је скочила; у комбинацији са де факто девалвацијом, ово је кинеске производе учинило изузетно јефтиним на светским тржиштима.

Резултат тога је огроман кинески трговински вишак. Да су закони понуде и потражње могли да делују, вредност кинеске валуте би нагло порасла. Међутим, кинеске власти јој нису дозволиле да расте. Одржавали су је ниском продајући јуан у огромним количинама и заузврат прибављајући енормне количине страних хартија од вредности, претежно доларских, које тренутно имају вредност ок око 2.1 билион долара.

Многи економисти, укључујући и мене, верују да је кинеска неконтролисана куповина хартија од вредности допринела надувавању мехура на тржишту некретнина и стварању услова за светску финансијску кризу. Али, кинеско инсистирање да наставе да држе курс јуана фиксиран за курс долара, упркос паду долара, сада може направити још више штете.

Мада је било много мрачних пророчанстава о паду долара, тај пад је заправо и природан и пожељан. Америци је потребан слаб долар како би умањила свој трговински дефицит, а она га и добија пошто су нервозни инвеститори, који су се били сјатили под заштиту америчког дуга на врхунцу кризе, почели свој новац да улажу другде.

Али Кина наставља да своју валуту везује за долар – што значи да земља са огромним трговинским вишком и економијом која се брзо опоравља и чија валута би требало да расте, заправо спроводи обимну девалвацију.

А то је нарочито погубно чинити у тренутку када је светска економија и даље на ниским гранама захваљујући неуравнотеженој општој потражњи. Спровodeћи политику слабе валуте, Кина део те потражње одлива од других нација, што се готово свугде лоше одражава на раст. Узгред, највеће жртве тога су вероватно радници у сиромашним земљама. У нормалним временима, ја бих први одбацивао тврдње да Кина краде послове другим људима, али тренутно је то просто истина.

Дакле, шта ћемо учинити?

Амерички званичници били су изузетно опрезни по питању решавања проблема Кине, чак толико, да је Министарство финансија прошле недеље, изражавајући, с једне стране

„забринутост“, у извештају који је тражио Конгрес, устврдило да Кина не – понављам, не – манипулише својом валутом. Шале се, зар не?

Ствар је у томе што ова опрезност сада нема превише смисла. Замислите да Кинези учине оно чега се изгледа прибојавају Волстрит и Вашингтон и почну да продају део своје доларске ризнице. Како тренутно стоје ствари, то би заправо помогло америчкој економији, јер би наше производе учинило конкурентнијим.

Заправо, неке државе, нарочито Швајцарска, покушавају да ојачају своје економије продајући своје валуте на страним валутним тржиштима. Сједињене Државе, углавном из дипломатских разлога, ово не могу да раде; али ако Кинези одлуче да то учине уместо нас, требало би да им пошаљемо захвалницу.

Суштина је у томе да, док је светска економија још нестабилна, политика извлачења користи на рачун других од стране великих играча, не би смела бити толерисана. Нешто се мора учинити поводом кинеске валуте.

(Чланак преузет из *Њујорк тајмса*)